АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС. ФІНАНСОВЕ ПРАВО І ПОДАТКОВІ ВІДНОСИНИ

УДК 351.8:336.763.3

В.О. Рядінська,
доктор юридичних наук, старший науковий співробітник,
завідувач лабораторії ДНДІ МВС України, м. Київ
С.В. Нефьодов,
провідний науковий співробітник ДНДІ МВС України, м. Київ

КОНТРОЛЬ У СФЕРІ НАДАННЯ ДЕРЖАВНИХ ГАРАНТІЙ ЯК ПУБЛІЧНИХ БОРГОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ[1]

У статті досліджується контроль у сфері надання державних гарантій залежно від стадії надання таких гарантій. Розглянуто етапи правової процедури кожної зі стадій надання державних гарантій. Указано, що контроль у сфері надання державних гарантій є видом бюджетного контролю, який спрямований на зниження ризиків, що походять від надання державних гарантій за кредитами (позиками) суб'єктів господарювання в Україні. Визначено види контролю у сфері надання державних гарантій (попередній, поточний та наступний), проаналізовано їх на кожному етапі правової процедури надання державних гарантій.

Ключові слова : *державні гарантії, принципал, гарант, бенефіціар, контроль, бюджетний контроль.*

В статье исследуется контроль в сфере предоставления государственных гарантий в зависимости от стадии предоставления таких гарантий. Рассмотрены этапы правовой процедуры каждой из стадий предоставления государственных гарантий. Указано, что контроль в сфере предоставления государственных гарантий является видом бюджетного контроля, направленным на снижение рисков, исходящих от предоставления публичных гарантий по кредитам (займам) субъектов хозяйствования в Украине. Определены виды контроля в сфере предоставления публичных гарантий (предварительный, текущий и последующий), они проанализированы на каждом этапе правовой процедуры предоставления государственных гарантий.

Ключевые слова : *государственные гарантии, принципал, гарант, бенефициар, контроль, бюджетный контроль.*

Paper examines the regulation of provision of state guarantees, depending on the stage of providing such guarantees. The stages of legal procedures of each stage of provision of state guarantees are considered. It is stated that control in the provision of public guarantees is a form of budgetary control, which is aimed at reducing risks deriving from the provision of public guarantees on credits (loans) of business entities in Ukraine. The types of control in the provision of public guarantees are defined

[1] Закінчення в наступному номері.

© Рядінська В.О., Нефьодов С.В., 2017

(previous, current, and next ones) are defined; they are analyzed at each stage of the legal procedure of granting state guarantees.

Keywords : *state guarantees, principal, guarantor, beneficiary, monitoring, budget control.*

Правове регулювання надання гарантій щодо виконання публічних боргових зобов'язань в Україні розвивалося неоднозначно – у 90-х роках вони активно застосовувалися як інструмент державної підтримки окремих суб'єктів господарювання. Проте недосконаліть нормативної бази, відсутність правових вимог до суб'єктів господарювання, яким надавалися кредити (позики) під державні гарантії (принципалів), чітко визначених сегментів економіки, які потребували державної підтримки, призвели до того, що фактично виконання зобов'язань за отриманими принципалами кредитами (позиками) було перекладено на бюджет, що призвело до значного зростання гарантованого державного боргу – у 2000 році його показник сягнув 15,1 % ВВП, а прострочена заборгованість принципалів перед гарантом за невиконані зобов'язання за гарантованими державою кредитами до оголошення у 2000 році мораторію на надання державних гарантій становила 38,5 млрд грн [1].

З часу скасування мораторію в 2004 році і до 2009 року обсяги гарантій щодо виконання публічних боргових зобов'язань були незначними, унаслідок чого гарантований державою борг зменшився до 2,4 % ВВП. З 2009 року обсяг наданих гарантій щодо виконання публічних боргових зобов'язань значно збільшився: протягом 2009–2016 років він становив 201 млрд грн, через що на кінець 2016 року гарантований державний борг збільшився до 12 % ВВП. Відсутність у законодавстві вимог до принципалів, відповідальності кредиторів та банків-агентів, через які надавалися кредити, чітких умов надання гарантій, а також невиправдано великий список тих суб'єктів, галузей та проектів, які були віднесені до пріоритетних, призвели до значної заборгованості принципалів перед державою внаслідок невиконання зобов'язань за кредитами/позиками (на початок 2017 року така заборгованість становила 45 млрд грн (не враховуючи заборгованості, що була списана внаслідок реалізації прав вимоги уряду до позичальників із дисконтом), із яких 38,5 млрд грн – отриманих до оголошення мораторію на залучення позик під гарантії щодо виконання публічних боргових зобов'язань в 1999 році) [1].

Поступове реформування законодавства України у сфері надання державних гарантій, набуття в 2010 році чинності новим Бюджетним кодексом, де було закріплено умови до принципалів та надання таких гарантій, прийняття ряду постанов Кабінету Міністрів України та інших підзаконних актів, якими визначається процедура надання державних гарантій, суттєво покращило механізм надання цих гарантій, але, незважаючи на це, законодавство в зазначеній сфері залишається недосконалим.

Особливу увагу привертають питання контролю у сфері надання державних гарантій, оскільки неефективність такого контролю призводить до того, що борги суб'єктів господарювання перекладаються на державний бюджет. Найбільшими боржниками, які отримали кредити (позики) під державні гарантії і за які держава виплатила кредити, є концерн "Укрaгросервіс" – 8,2 млрд грн, ВАТ "Оріана" – 4,5 млрд грн, корпорація "Укрaгропромбіржа" – 3,7 млрд грн, ВАТ "Макіївський металургійний комбінат" – 3,5 млрд грн [2, с. 30]. Неефективність контролю за наданням державних гарантій призводить до того, що процедура залучення кредитів (позик) під такі гарантії використовується як спосіб "витягування коштів з

бюджету", розв'язання проблем нестачі фінансових ресурсів у суб'єктів господарювання, внаслідок чого формується негативне ставлення до цього інструменту державної підтримки.

Загальні питання фінансового та бюджетного контролю досліджували Є.О. Алісов [3], О.Д. Василик [4], Л.К. Воронова [5], О.Ю. Грачева [6], Є.В. Калюга [7], Л.А. Савченко [8], І.Б. Стефанюк [9], О.М. Козирін [10], С.О. Шохін [11] та інші, котрі визначають фінансовий контроль як діяльність державних органів і недержавних організацій із забезпечення законності, фінансової дисципліни й доцільності при мобілізації, розподілі і використанні грошових коштів і пов'язаних з ними матеріальних цінностей, а фінансовий контроль, що здійснюється в бюджетній сфері, як бюджетний контроль, спрямований на забезпечення ефективного й результативного управління бюджетними коштами, проте серед їх праць немає робіт, присвячених дослідженню саме контролю у сфері надання державних гарантій. Проте проблеми, що виникають у цій сфері, вимагають опрацювання та формування пропозицій щодо їх усунення.

Проблеми у сфері надання державних гарантій яскраво висвітлюють результати аудитів, проведених Рахунковою палатою України. Так, аудитом Рахункової палати України стану державного та гарантованого державного боргу за 2009 рік та аналізу тенденцій у 2010 році було встановлено, що у 2009 році було прийнято 24 рішення про надання державних гарантій на суму майже 77 млрд грн, для порушення ст. 14 Закону України "Про Державний бюджет на 2009 рік", у якому передбачалося, що граничний обсяг надання таких гарантій встановлено у розмірі 53 млрд грн, унаслідок чого частина рішень про надання державних гарантій була скасована і з 24 державних гарантій набули чинності 9 за запозиченнями для 7 суб'єктів господарювання щодо залучення кредитних коштів на суму 32,2 млрд грн, наданих: Укравтодору (9 млрд грн); Харківському державному авіаційному виробничому підприємству (1,6 млрд грн); Київському авіаційному заводу "Авіант" (0,9 млрд грн); ДП "Укрмедпостач" (1,1 млрд грн), ДП "Львівська обласна дирекція з протиповаводкового захисту" (0,6 млрд грн), НАК "Нафтогаз України" (16,6 млрд грн), ДП "Укркосмос" (2,4 млрд грн). При цьому, у результаті аналізу цільового призначення коштів, наданих під державні гарантії, встановлено, що майже 60% з них було призначено для реструктуризації раніше накопичених боргів Укравтодору, Харківського державного авіаційного виробничого підприємства, "Авіант", НАК "Нафтогаз України". Крім цього, аналіз укладених між Міністерством фінансів України та суб'єктами господарювання договорів про порядок відшкодування витрат державного бюджету, які могли виникнути при виконанні Урядом гарантійних зобов'язань, дозволив Рахунковій палаті України зробити висновок про те, що для Міністерства фінансів України було передбачено лише право на списання коштів з рахунків установ у сумі невиконаних зобов'язань та з нарахуванням пені, а за договором з ДП "Укрмедпостач" фактично взагалі не передбачалося забезпечення державної гарантії; також укладеними договорами не передбачалося здійснення Міністерством фінансів України контролю за цільовим використанням коштів, наданих суб'єктам господарювання під державні гарантії [12].

Згідно зі звітами Рахункової палати за 2009–2015 роки, надання державних гарантій здійснюється без належного контролю. Основними проблемами, що виникають у цій сфері, є: неналежний попередній контроль за наданням гарантій (кредити, що залучаються під державні гарантії, надаються для вирішення проблем з раніше накопиченими боргами суб'єктів господарювання, не дотримуються вимоги щодо перевірки фінансового стану суб'єкту господарювання, його

кредитного рейтингу тощо) та неналежний контроль за використанням кредитів, залучених під державні гарантії (не аналізується відхилення фактичних показників проекту, для реалізації якого надається кредит під державні гарантії) від планових, не виявляються обставини, які загрожують або можуть загрожувати реалізації проекту або спроможності позичальника виконувати гарантовані зобов'язання тощо) [13–19].

Показовими прикладами відсутності належного контролю за наданими державними гарантіями є ситуація з Харківським державним авіаційним підприємством (ХДАП) та Державним підприємством "Фінансування інфраструктурних проектів" (ДП "Фінінпро").

Для фінансового оздоровлення ХДАП було випущено облігації під державні гарантії. Отримані від облігацій кошти планувалося використати для реструктуризації кредитів та виконання контрактних зобов'язань підприємства, а погашати борги планувалося за рахунок фінансових ресурсів, отриманих від господарської діяльності ХДАП. Проте основної мети – виходу підприємства на проектні потужності з виробництва 24 літаків із річним обсягом реалізації 4 млрд грн, не було досягнуто, ХДАП в результаті господарської діяльності постійно зазнавав збитків (внаслідок реалізації продукції за цінами, нижчими за собівартість, створення неліквідних матеріальних активів, недостатньої роботи з повернення заборгованості). На сьогодні зобов'язання за запозиченнями ХДАП виконуються за рахунок місцевого бюджету [20].

ДП "Фінінпро" отримав зовнішні запозичення в обсязі майже 1,3 млрд доларів США під державні гарантії з метою фінансування заходів Державної цільової програми з підготовки та проведення в Україні Євро-2012. Аудит діяльності цього підприємства виявив, що за рахунок запозичень ДП "Фінінпро" уклало 78 договорів про надання позик і безповоротної фінансової допомоги виконавцям Програми чемпіонату на загальну суму майже 10,3 млрд грн, при цьому частину договорів про надання позик на суму понад 3 млн грн зазначене підприємство уклало в період завершення підготовки до вказаного заходу, унаслідок чого на момент його початку за половиною заходів Програми кошти запозичень були використані не в повному обсязі; отримані ДП "Фінінпро" кошти були використані на придбання та утримання адміністративно-офісної будівлі (80 % усіх витрат), заробітну плату працівникам (14 %), а на діяльність із фінансування заходів Програми Євро–2012 ці доходи не спрямовувалися. При цьому, вартість обслуговування запозичень, отриманих під державні гарантії "Фінінпро", сягають 1,4 млрд грн, а з урахуванням остаточного терміну їх повернення кредиторам у 2018 році досягне 6,9 млрд грн, що складає 70 % отриманих від запозичень коштів [21, с. 40].

Отже, дослідження контролю у сфері надання державних гарантій, виявлення проблем, що виникають у цій сфері, та формулювання пропозицій щодо їх усунення набуває особливої актуальності.

Відповідно до ч. 1 ст. 26 Бюджетного кодексу України, контроль за дотримання бюджетного законодавства забезпечує, серед іншого, досягнення економії бюджетних коштів та забезпечення інтересів держави, що має безпосереднє значення при наданні державних гарантій під кредити (позики), які отримують суб'єкти господарювання в Україні. Таким чином, контроль у сфері надання державних гарантій є видом бюджетного контролю, який має певну специфіку, оскільки спрямований на зниження ризиків, що походять від надання державних гарантій за кредитами (позиками) суб'єктів господарювання в Україні [22].

Контроль у сфері надання державних гарантій здійснюється залежно від стадії надання цих гарантій. І.В. Грачева виділяє таких три стадії: надання державних

гарантій, виконання зобов'язань за державною гарантією та пред'явлення регресних вимог гарантом до принципала, при цьому перша стадія є обов'язковою, а дві інші виникають лише за умов, коли принципал не виконає умов договору кредиту (позики), під які було надано державні гарантії, а отже, вони є факультативними [23, с. 21]. Розглянемо етапи правової процедури кожної зі стадій надання державних гарантій і визначимо, яким чином здійснюється контроль на кожній з них.

Етапи правової процедури надання державних гарантій залежать від того, на підставі чого вони надаються, – за рішенням Кабінету Міністрів України або на підставі міжнародних договорів України.

У випадках, коли суб'єкт господарювання звертається до Кабінету Міністрів України із пропозицією про видачу державної гарантії, йому необхідно підготовити звернення до Кабінету Міністрів України (у формі заявки або проекту) із пропозицією укласти договір про видачу гарантії. За визначенням Ж.В. Завальної, таке звернення фактично є офертою – пропозицією про укладення договору про видачу державної гарантії [24]. Разом із заявкою суб'єкт господарювання подає експертний висновок центрального органу виконавчої влади відповідно до галузі. Види таких органів різняться залежно від галузі та виду кредиту (позики), під який просяться державні гарантії. Так, відповідно до норм Постанови Кабінету Міністрів України "Про заходи щодо залучення державою або під державні гарантії іноземних кредитів і надання державних гарантій" від 11.07.2001 № 787, центральним органом влади, який координує роботу з підготовки та впровадження проектів, що передбачають залучення іноземних кредитів під державні гарантії, є Міністерство економіки України [25]. Правонаступником Міністерства економіки України на сучасному етапі є Міністерство економічного розвитку і торгівлі України (далі – Мінекономрозвитку) [26]. Згідно з Положенням про Мінекономрозвитку, затвердженим Указом Президента України від 31.05.2011 № 634/2011, зазначене міністерство забезпечує в межах, визначених законодавством, проведення експертизи та відбору інвестиційних проектів, що потребують державної підтримки й організовує опрацювання проектних пропозицій та проведення їх експертизи щодо ініціювання інвестиційних проектів економічного й соціального розвитку України, що підтримуються міжнародними фінансовими організаціями, приймає рішення про доцільність підготовки інвестиційного проекту та визначення відповідального за його підготовку і реалізацію [27]. Порядок проведення такої експертизи регулюється наказами Мінекономрозвитку "Про затвердження форми проектної (інвестиційної) пропозиції, на основі якого готується інвестиційний проект, для розроблення якого може надаватися державна підтримка відповідно до Порядку розроблення та форми інвестиційного проекту, для реалізації якого може надаватися державна підтримка" від 02.08.2012 № 1308/21620 [28] та "Про Порядок розроблення інвестиційного проекту, для реалізації якого може надаватися державна підтримка" від 19.06.2012 № 724 [29], відповідно до яких державна підтримка для розроблення проекту може бути надана суб'єкту інвестиційної діяльності виключно після державної реєстрації проектної пропозиції та оцінки її економічної ефективності, яка проводиться центральним органом виконавчої влади з питань економічної політики протягом одного місяця у порядку та згідно з критеріями, встановленими Кабінетом Міністрів України [28; 29]. Відбір проектів, для розроблення яких надається державна підтримка, здійснюється на конкурсній основі на підставі даних Державного реєстру проектів та проектних пропозицій, а також експертних висновків за результатами проведення експертної оцінки їх економічної ефективності. Згідно з положеннями вказаних наказів розроб-

лення проекту суб'єктом інвестиційної діяльності самостійно здійснюється за три етапи: 1) на першому етапі суб'єкт інвестиційної діяльності затверджує склад робочої групи з розроблення проекту, визначає керівника проекту (голову робочої групи) та конкретних виконавців; 2) на другому етапі кожний відділ і працівник робочої групи визначають обсяги роботи, збирають потрібну інформацію, здійснюють необхідні розрахунки, оформлюють табличний матеріал і текстову частину до нього; 3) третій етап розроблення проекту передбачає узагальнення матеріалів, одержаних від різних виконавців, уточнення і встановлення зв'язку між ними, оформлення остаточного варіанта, підписання та затвердження проекту [28; 29]. Порядок ведення Державного реєстру інвестиційних проектів та проектних (інвестиційних) пропозицій затверджено Постановою Кабінетом Міністрів України від 18.07.2012 № 650 [30].

Отже, важливим етапом правової процедури надання державних гарантій є проведення експертизи проекту суб'єкту господарювання, на здійснення якого планується залучення кредиту (позики) під державні гарантії. Таку експертизу здійснюють або Мінекономрозвитку, або центральний орган виконавчої влади відповідно до галузі, який координує роботу з підготовки та впровадження проектів, що передбачають залучення кредитів (позик) під державні гарантії. Мінекономрозвитку проводить експертну оцінку проекту, на здійснення якого планується залучення кредиту (позики) під державні гарантії, і готує висновок про відповідність проекту державним завданням і пріоритетам, його самоокупність, а також пропозиції щодо необхідного виду та розміру забезпечення виконання зобов'язань перед державою та плати за надання державної гарантії. Якщо Мінекономрозвитку надає позитивний висновок про відповідність проекту державним завданням і пріоритетам, його самоокупність, то потім вносить відомості про інвестиційну пропозицію, інвестиційний проект до Державного реєстру інвестиційних проектів та проектних (інвестиційних) пропозицій, який ведеться у паперовому та електронному вигляді та підлягає постійному зберіганню у Мінекономрозвитку у вигляді зброшурованих, прошнурованих та скріплених печаткою книг разом з його копією на відповідних носіях [30].

Наступним етапом правової процедури надання державних гарантій за рішенням Кабінету Міністрів України є оцінка Міністерством фінансів України поданих суб'єктом господарювання, який претендує на отримання державних гарантій, документів з урахуванням ризиків, пов'язаних з наданням державних гарантій (кредитних, операційних та ризиків ліквідності). Подана суб'єктом господарювання заявка (проект) щодо видачі державної гарантії опрацьовується Міністерством фінансів України в 10-денний термін з урахуванням ризиків, визначених у "Положенні про управління ризиками, пов'язаними з наданням державних гарантій, та розподіл таких ризиків між державою, кредиторами і позичальниками", затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 23.02.2011 № 131 [31]. Відповідно до зазначеної постанови, ризиками визнаються можливості настання непередбачуваних подій (обставин), що призведе до збільшення витрат державного бюджету на виконання гарантійних зобов'язань, до яких належать кредитні ризики (ризики, пов'язані з невиконанням гарантованих зобов'язань), операційні ризики (ризики, пов'язані з негативним впливом людського і технічного факторів, обставин непереборної сили), ризики ліквідності (ризики, пов'язані з тимчасовою недостатністю коштів у позичальника для виконання гарантованих зобов'язань). Управління ризиками здійснюється з урахуванням стосунку гарантованого державою боргу до валового внутрішнього продукту та граничного обсягу надання державних гарантій шляхом: 1) проведення

аналізу доцільності проекту, реалізацію якого передбачається здійснювати за рахунок кредитів (позик), залучених під державну гарантію, з урахуванням його відповідності державним завданням і пріоритетам, самоокупності проекту, фінансового стану позичальника; 2) визначення частки боргових зобов'язань позичальника, виконання яких забезпечуватиметься державною гарантією; виду та розміру забезпечення виконання позичальником зобов'язань перед державою з відшкодування витрат державного бюджету на виконання гарантійних зобов'язань; 3) здійснення моніторингу стану реалізації проектів; фінансового стану позичальників протягом строку дії державних гарантій; розрахунків за гарантованими зобов'язаннями [31]. Після оцінки ризиків, пов'язаних з наданням державних гарантій (кредитних, операційних та ризиків ліквідності), Міністерство фінансів України проводить перевірку наявності в суб'єкта господарювання, що претендує на отримання кредитів (позик) під державні гарантії, заборгованості перед державою за кредитами (позиками), залученими під державні гарантії, та кредитами з державного бюджету [25]. Потім Міністерство фінансів України узгоджує з кредиторами за результатами ідентифікації та оцінки ризиків частки боргових зобов'язань, виконання яких забезпечуватиметься державною гарантією, та готує пропозиції органу влади, який ініціює проект рішення про надання державної гарантії щодо мінімізації ризиків шляхом часткового визначення предмета гарантування, визначення частки боргових зобов'язань, виконання яких забезпечуватиметься такою гарантією, виду, розміру та умов забезпечення їх виконання, розміру та плати за надання державної гарантії та умов її внесення. У випадку, коли фінансовий стан суб'єкта господарювання, що претендує на отримання державних гарантій, визнається задовільним, кредитний рейтинг на рівні, не нижчому за середній спекулятивний (для іноземних кредитів визнаються кредитні рейтинги, визначені провідними світовими рейтинговими агентствами) та відсутня прострочена заборгованість перед державою, приймається рішення про надання державних гарантії. У випадку, коли рівень ризиків визнається неприйнятним, у наданні державної гарантії відмовляється [25].

Відповідно до "Положення про управління ризиками, пов'язаними з наданням державних гарантій, та розподіл таких ризиків між державою, кредиторами і позичальниками", затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23.02.2011 № 131, Мінекономрозвитку або інший орган, уповноважений Кабінетом Міністрів України, здійснює контроль за фінансовим станом позичальника та його кредитним рейтингом [31].

Таким чином, наданню державних гарантій передує етап перевірки фінансового стану позичальника та його кредитного рейтингу, тобто здійснюється попередній контроль. Мінекономрозвитку України є основним органом, на який покладено зобов'язання зі здійснення попереднього контролю за наданням державних гарантій. Проте в Указі Президента України "Про Міністерство економічного розвитку і торгівлі" від 31.05.2011 № 634/2011 єдиними повноваженнями цього органу, що стосуються державних гарантій, визначаються координація роботи центральних і місцевих органів виконавчої влади з підготовки та реалізації проектів, які передбачають залучення іноземних кредитів під державні гарантії (п. 2 ч. 2 ст. 4) [27], а в Положенні про Міністерство економічного розвитку і торгівлі, затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 № 459, про повноваження Мінекономрозвитку щодо контролю за наданням державних гарантій взагалі не згадується [32]. Тобто зазначені нормативні акти потребують удосконалення шляхом доповнення їх нормами, які б визначали повноваження Мінекономрозвитку щодо контролю за наданням державних гарантій.

Крім цього, перед наданням державних гарантій здійснюється перевірка наданих раніше державних гарантій, для чого, відповідно до ч. 4 ст. 18 Бюджетного кодексу України, Міністерство фінансів України веде Реєстр державних гарантій, який є інформаційною системою, що містить відомості про надані протягом бюджетного періоду державні гарантії [22]. Метою ведення такого реєстру є забезпечення дотримання граничних обсягів державного боргу та державних гарантій.

Таким чином, попередній контроль у сфері надання державних гарантій включає контроль за фінансовим станом позичальника (визначення наявності в цього суб'єкта заборгованості перед державою за кредитами (позиками), залученими під державні гарантії, та кредитами з державного бюджету; встановлення кредитного рейтингу цього суб'єкта тощо) та контроль за дотриманням граничних обсягів державного боргу та державних гарантій. Забезпечення належного попереднього контролю у сфері надання державних гарантій дозволяє зменшити ризик невиконання принципалом зобов'язань за договором кредиту (позики).

Контроль на інших стадіях надання державних гарантій буде розглянутий у наступних публікаціях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Офіційні дані Міністерства фінансів України. URL : http://www.minfin.gov.ua/ (дата звернення : 11.06.2017)

2. *Башко В.Й.* Державні гарантії: ризики фіскальної розбалансованості. Економіка й прогнозування. 2016. № 3. С. 29–42.

3. *Алисов Е.А.* Финансовое право Украины : учебное пособие. Х. : Эспада, 2000. 288 с.

4. *Василик О.Д.* Теорія фінансів: підручник. К. : НІОС, 2000. 416 с.

5. *Воронова Л.К.* Фінансове право: навчальний посібник для студентів юридичних вузів та факультетів. К. : Вентурі, 1998. 384 с.

6. *Грачева Е.Ю., Соколова Е.Д.* Налоговое право: вопросы и ответы: учебное пособие. М. : Юриспруденция, 2001. 128 с.

7. *Калюга Є.В.* Фінансово-господарський контроль у системі управління: монографія. К. : Ельга, Ніка-центр, 2002. 320 с.

8. *Савченко Л.А.* Правові проблеми фінансового контролю в Україні: дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.07. Ірпінь, 2002. 454 с.

9. *Стефанюк І.Б.* Фінансовий контроль: визначення поняття і системи. Економіка. Фінанси. Право. 2001. № 7. С. 3–4.

10. *Козырин А.Н.* Финансовый контроль. Финансовое право: учебник; под ред. проф. О.Н. Горбуновой. М. : Юристь, 1996. 168 с.

11. *Шохин С.О.* Проблемы и перспективы развития финансового контроля в Российской Федерации. М. : Финансы и статистика, 1999. 350 с.

12. Результати аудиту Рахункової палати України щодо стану державного та гарантованого державного боргу за 2009 рік та аналізу тенденцій у 2010 році. URL: http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/category/32826 (дата звернення 22.06.2017).

13. Результати аудиту Рахункової палати України щодо стану державного та гарантованого державного боргу за 2010 рік. URL: http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/category/32826 (дата звернення 23.06.2017).

14. Результати аудиту Рахункової палати України щодо стану державного та гарантованого державного боргу за 2011 рік. URL: http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/category/32826 (дата звернення 25.06.2017).

15. Результати аудиту Рахункової палати України щодо стану державного та гарантованого державного боргу за 2012 рік. URL: http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/category/32826 (дата звернення 22.06.2017).

16. Результати аудиту Рахункової палати України щодо стану державного та гарантованого державного боргу за 2013 рік. URL: http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/category/32826 (дата звернення 29.06.2017).

17. Результати аудиту Рахункової палати України щодо стану державного та гарантованого державного боргу за 2014 рік. URL: http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/category/32826 (дата звернення 27.06.2017).

18. Результати аудиту Рахункової палати України щодо стану державного та гарантованого державного боргу за 2015 рік. URL: http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/category/32826 (дата звернення 22.06.2017).

19. Звіт Рахункової палати за 2013 рік. URL: http:// www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16744990/Zvit_2013.pdf (дата звернення 23.06.2017).

20. Звіт Рахункової палати за 2016 рік. URL: http:// www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16744990/Zvit_2013.pdf (дата звернення 24.06.2017).

21. *Лютий І.О., Лондар О.С.* Регулювання надання державних гарантій в Україні. Фінанси України. 2016. № 2. С. 28–48.

22. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI. Офіційний вісник України. 2010. № 59. Ст. 2047.

23. *Грачева И.В.* Государственная гарантия: финансово-правовой аспект: автореф. дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.14. Воронеж, 2008. 24 с.

24. Завальна Ж.В., Маркова О.О. Порядок надання державної гарантії. URL: http://lib.uabs.edu.ua/library/P_Visnik/Numbers/1_3_2010/03_04_04.pdf (дата звернення 23.06.2017).

25. Про заходи щодо залучення державою або під державні кредити і надання державних гарантій : Постанова Кабінету Міністрів України від 11.07.2001 № 787. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/787-2001-%D0%BF (дата звернення 24.06.2017).

26. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади: Указ Президента України від 9 грудня 2010 року № 1085/2010. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/442-2014-%D0%BF (дата звернення 11.06.2017).

27. Про Міністерство економічного розвитку і торгівлі України: Указ Президента України від 31.05.2011 № 634/2011. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/634/ (дата звернення 12.06.2017).

28. Про затвердження форми проектної (інвестиційної) пропозиції, на основі якого готується інвестиційний проект, для розроблення якого може надаватися державна підтримка, Порядку розроблення та форми інвестиційного проекту, для реалізації якого може надаватися державна підтримка : Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 02.08.2012 № 1308/21620. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1308-12 (дата звернення 13.06.2017).

29. Про Порядок розроблення інвестиційного проекту, для реалізації якого може надаватися державна підтримка: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 19.06.2012 № 724. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1309-12/paran4#n (дата звернення 15.06.2017).

30. Про реєстр інвестиційних проектів та проектних (інвестиційних) пропозицій : Постанова Кабінетом Міністрів України від 18.07.2012 № 650. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/650-2012-%D0%BF (дата звернення 17.06.2017).

31. Положення про управління ризиками, пов'язаними з наданням державних гарантій, та розподіл таких ризиків між державою, кредиторами і позичальниками : Постанова Кабінету Міністрів України від 23.02.2011 № 131. – Електронний ресурс : [Режим доступу] http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/131-2011-%D0%BF (дата звернення 17.06.2017).

32. Положення про Міністерство економічного розвитку і торгівлі : Постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 № 459. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/634/2011 (дата звернення 22.06.2017).

Отримано 16.10.2017